

Sander vertelt ...

Sander is mijn naam en zoals je al kon zien in de strip, heb ik helemaal geen zin om veel te studeren. Mijn opa vindt dat flauw van mij. Hij begint steeds met hetzelfde zinnetje: 'In mijnen tijd ...' Maar misschien heeft hij wel gelijk. De school valt eigenlijk best nog wel mee. Ik moet wel **hard studeren**, maar dan krijg ik van mijn vader een **nieuwe gsm**. Ik houd van technologie: mijn gsm, mijn computer, mijn spelconsole ...

Mijn **mama** werkt **halftijds**. Daardoor kan ze mij goed opvolgen: of ik mijn huiswerk maak, of ik niet te lang wegblijf na school ...

Soms help ik mijn opa mee in de tuin. Dan vertelt hij altijd van die **spannende verhalen over vroeger**.

Wanneer **papa** dan toch eens **vrij** kan nemen, dan maken we steeds een mooie **verre reis**. En in de winter gaan we op **snowboardvakantie**.

Lotte vertelt ...

Ken je mij ook nog? Ik ben Lotte en ik heb een **vrij druk leventje**. Na school heb ik bijna **elke dag van de week iets te doen**: muziek, ballet, volleybal, lezen ... Gelukkig maar, anders zou ik me snel vervelen.

Wij hebben het **thuis niet zo breed** en gaan dus niet elk jaar op vakantie. **Papa verloor** enkele maanden geleden zijn **job**. Het is niet makkelijk om een nieuwe job te vinden. Enkel **mama** heeft nu **voltijds werk**.

Maar ik mag wel deze zomer, samen met mijn zus, een weekje in de **caravan** aan zee **bij oma en opa gaan logeren**. Dat is echt superleuk.

Ook **spelen** we veel **op straat** met al onze vriendjes. Weet je wat ik het liefst doe?

3800

C.

500

1500

1945

800

C.

500

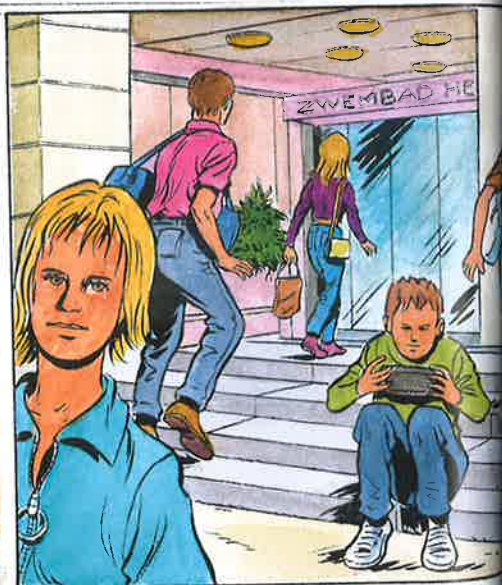
1500

1800

1945

Les 7 en 8 De hobby's van Lotte en Sander

Onze Tijd / de eigen tijd (vanaf 1945)

Celina vertelt ...

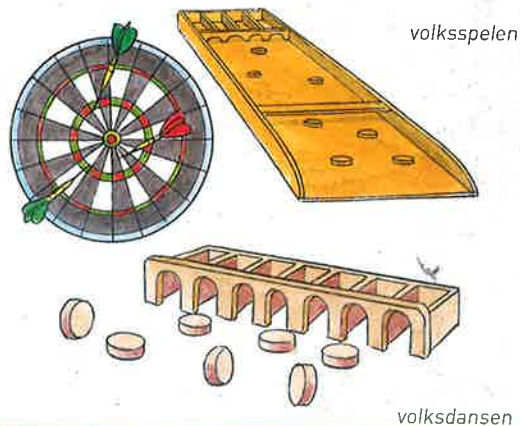
Dag jongens en meisjes, ik ben Celina! Herinner je me nog?

Leuk is het hier niet echt, hoor! Ik moet **elke dag hard werken**. Meestal zo'n **twaalf uur per dag**. Doodmoe ben ik als ik 's avonds thuiskom, maar dan moet ik mama nog helpen met koken. Ik moet ook voor mijn kleine broers en zussen zorgen. **Iedereen in ons gezin moet mee gaan werken**. Anders hebben we geen geld genoeg om eten te kopen. Voor de **patroon** van de fabriek is dat mooi meegenomen. Hij denkt: hoe langer mijn machines draaien, hoe meer ze opbrengen.

Ken jij het **werkboekje**? Elke arbeider moet er eentje hebben. Als je in een fabriek begint te werken, moet je het afgeven. Onze patroon noteert er al zijn klachten in! Wanneer je tegenspreekt, iets per ongeluk kapotmaakt of iemand probeert te beschermen: het komt allemaal in je werkboekje! Zo kunnen we nooit ander werk zoeken, want we moeten altijd eerst dat boekje voorleggen. Omdat wij ook nog zo **schandalig slecht** worden **betaald**, noemen we dat het 'slavernijboekje'.

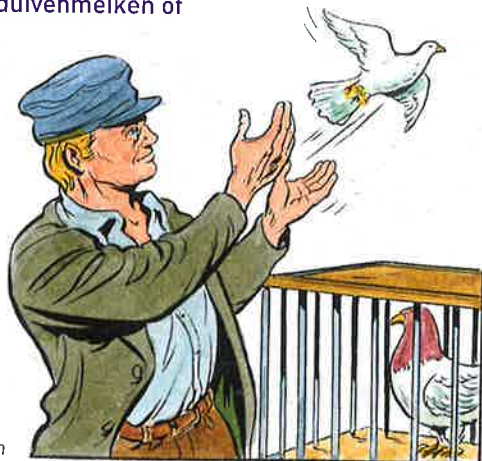
Gelukkig is er ook goed nieuws! Zo is er sinds kort de **verplichte zondagsrust**. Meestal eten we dan ook een **stukje vlees**. Mijn vader trekt dan samen met andere mannen naar de **herberg**. Sommigen drinken er hun hele weekloon op. Dat is natuurlijk heel vervelend, want dan blijft er nauwelijks genoeg geld over om eten te kopen!

Als ik dan **toch even vrije tijd** heb, dan speel ik het liefst mooie, romantische verhalen na in mijn **toneelgroep**. Dat is echt ontspannend. Andere mensen ontspannen zich met **volksspelen, duivenmelken of volksdansen**.

volksspelen

volksdansen

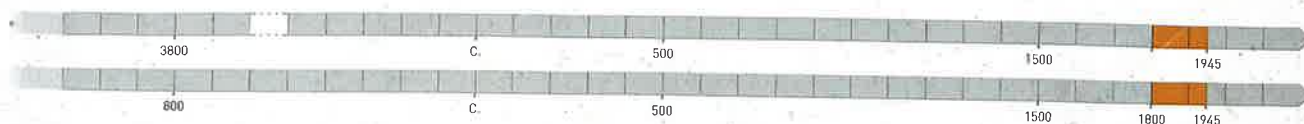

duivenmelken

Wist je dat ...

- > mensen 100 jaar geleden gemiddeld 44 jaar oud werden? Nu is dat rond de 80 jaar!
- > er 100 jaar geleden maar 2 miljard mensen waren op de aarde? Nu is dat ruim 6 miljard!
- > het nog maar sinds bijna 100 jaar is dat kinderen onderwijs moeten volgen (leerplicht)?
Eerst was dat tot je veertiende, nu tot je achttiende.

Les 6 Met Celina naar de fabriek

Nieuwe Tijden (deel 2) / de tijd van de volkeren (van 1800 tot 1945)

Grietje vertelt ...

Hoi, ik ben Grietje! Ken je me nog? Ik woon op het **platteland**! Wij zijn thuis met zeven! Mijn ouders, mijn twee broers, een zus en mijn oma woont hier ook nog! We moeten dus **allemaal hard meewerken om eten te kunnen kopen**. We moeten ook zorgen dat we ons **pachtgeld** kunnen betalen aan de **landeigenaar**. Zeker nu is het moeilijk, want de **jaarlijkse belastingen** komen er aan! Veel tijd om te spelen is er dus niet!

Willem vertelt ...

En weet je nog wie ik ben? Ik ben Willem. Ik woon in **Antwerpen**. Ik slenter graag door de **haven**. Wat ik daar allemaal al gezien heb! Ik kijk mijn ogen uit. Al die prachtige **nieuwe dingen** die van de schepen worden geladen! Helaas moet ik **papa** bijna elke dag **meehelpen in de weverij**. Sinds kort mogen we 's avonds niet meer werken bij kaarslicht vanwege het brandgevaar. Nu moeten we overdag nog harder en sneller werken! Gelukkig kan papa nog een beetje **bijklussen** door 's avonds in de herberg te helpen. Ook **mijn twee oudere zussen** moeten dan mee!

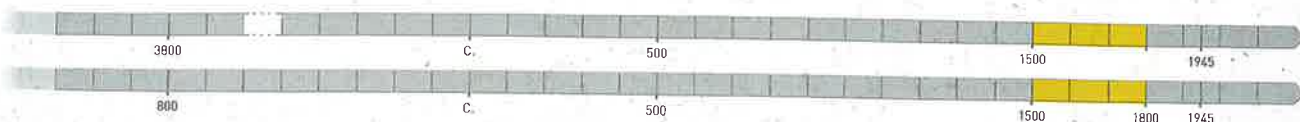
Als we even niet moeten werken ...

Op zondag, onze vrije dag, gaan we naar school! Onze meester is bijzonder streng. Dat moet ook wel, want de klas zit bomvol!

Het **hinkelspel** is populair. We beginnen onderaan op 'de aarde'. Als je de steen gooit op 'de hel', dan heb je pech. Belandt de steen op 'de hemel', dan ben je de winnaar!

Het meeste **speelgoed** wordt thuis gemaakt met allerlei materialen. Er bestaat nu ook **nieuw speelgoed** dat rechtstreeks **uit de fabriek** komt, maar dat is **heel duur**.

Les 5 Grietje en Willem vertellen

Nieuwe Tijden (deel 1) / de tijd van vorsten en ontdekkingen (van 1500 tot 1800)

Margaretha vertelt ...

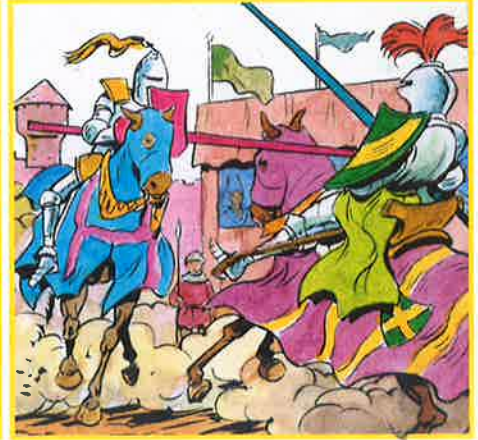
Hallo, ken je me nog? Ik ben Margaretha. Ik woon op een groot kasteel. Mijn vader is hier de kasteelheer. Ik zie hem echter niet zo vaak. Hij bezoekt iedereen op zijn landgoed. Zij moeten weten dat hij de baas is! Hij gaat ook vaak op jacht met een groepje edelen. Mijn mama geeft het personeel op het kasteel hun taken. Zijzelf houdt van naaien en borduren. 's Avonds valt er hier ook heel wat te beleven. Kijk maar!

Minstrelen of troubadours zorgen voor muziek en dans.

Het schaakspel is een spannende en leuke bezigheid.

Een riddertornooi! Daar kijkt echt iedereen naar uit! Dat is een echt spektakel!

Arnaud vertelt ...

Zoals je al weet, moeten wij heel hard werken om te kunnen overleven. Mijn zus let meestal op de kleintjes, terwijl vader, moeder en ik op het land van de kasteelheer werken. Gelukkig is er af en toe tijd om even te spelen! Benieuwd welke spelletjes we allemaal spelen?

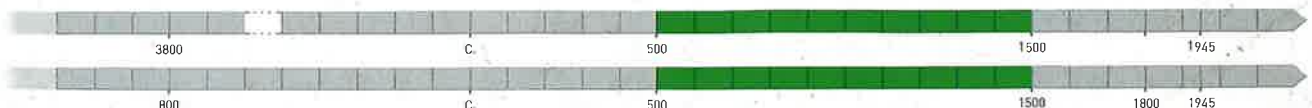
Koekhappen is één van mijn favoriete spelletjes!

Vader en moeder zijn verzot op het volksdansen!

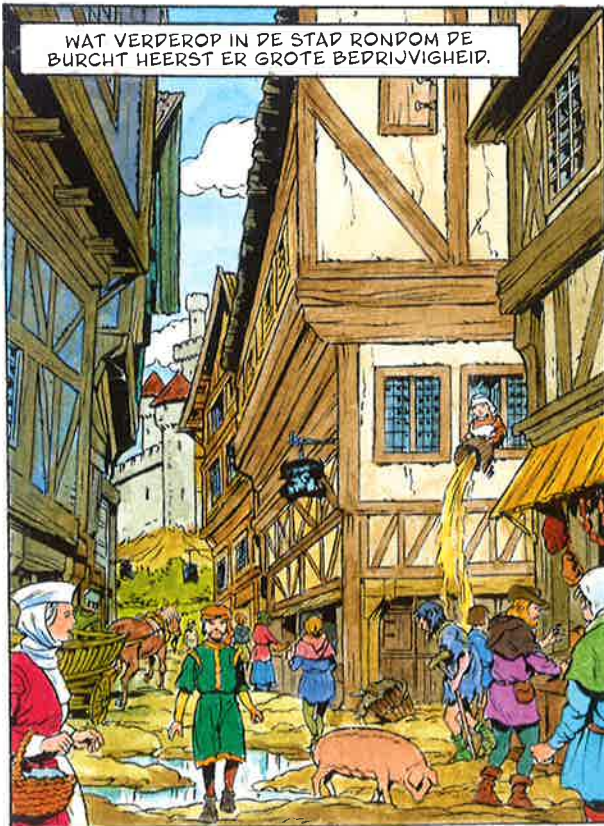
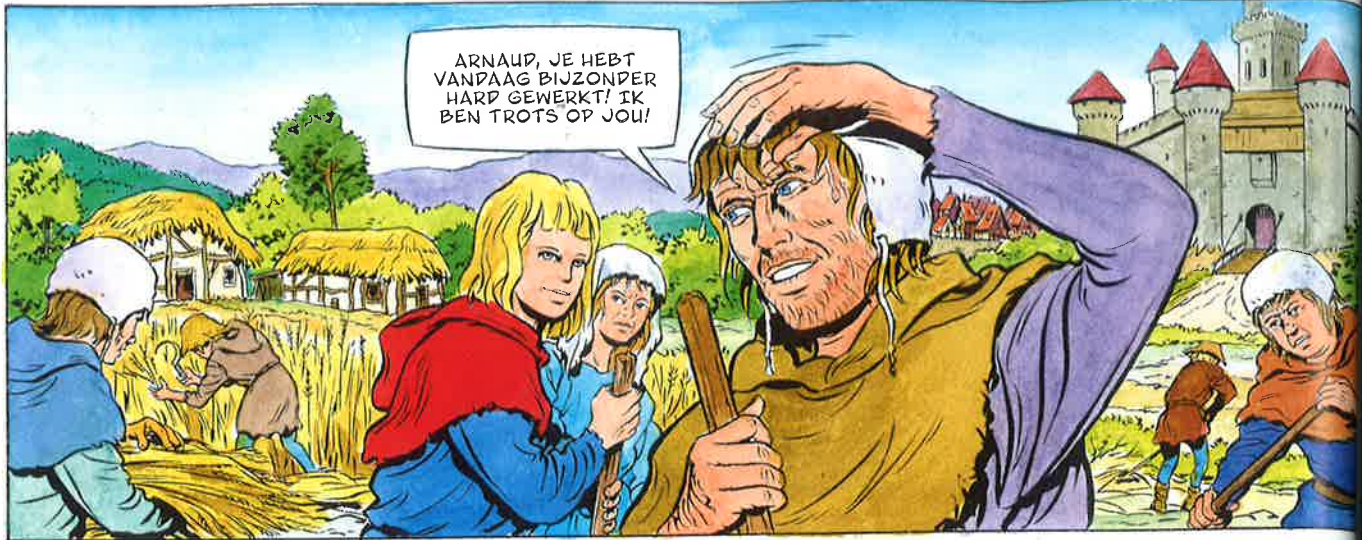

Ketelslaan is eigenlijk ook best wel grappig.

Les 4 Met Arnaud en Margaretha op het kasteel

Middeleeuwen / de tijd van burchten en steden (van 500 tot 1500)

Cornelius vertelt ...

in het badhuis

Oef, mijn **dagelijkse lessen bij mijn Griekse leraar** zitten erop. Straks mag ik met mijn vader mee naar het **amfitheater**. In de **arena** vechten de **gladiatoren** voor hun leven. Iedereen vindt het waanzinnig spannend. Omdat mijn vader rijk is, hebben we mooie plaatsen.

Mijn pa neemt mij ook soms mee naar het **badhuis**. We lopen er poedelnaakt rond. We kunnen er **baden, sporten** en krijgen er **lichaamsverzorging**. De vrouwen hebben uiteraard een ander gebouw. Helaas heeft **mijn vader** niet altijd tijd voor mij. Hij heeft een belangrijke job als **magistraat**. Dat betekent dat hij het Romeinse rijk helpt besturen.

Mijn mama runt onze **villa**. Zij zegt de **slaven** wat ze moeten doen en controleert hun werk. Maar ze is ook vaak weg met haar vriendinnen. Dan gaan ze wandelen of ze laten zich verwennen in het badhuis. Het liefst trekt ze naar één van de vele **theaters**. Daar kan mijn mama echt

van genieten. Als het een **komedie** is, mag ik soms mee. Dat is echt lachen! Thuis verveel ik me geen moment. Er lopen hier genoeg kinderen rond. Daarmee ga ik **knikkeren, met de tol spelen, hoepelen, hinkelen** of **blindemannetje spelen**.

Aurelia vertelt ...

Soms ben ik best wel een beetje jaloers op Cornelius. Hij krijgt elke dag les. Hij wordt zeker en vast een slimme jongen. Ik heb **niet veel tijd om te spelen** met mijn vrienden. Mijn **ouders werken heel hard** om elke morgen heel vroeg op de **markt** te kunnen staan. Wanneer ik niet moet **meehelpen**, dan let ik vaak op mijn kleinere zusjes. Mama heeft daar geen tijd voor.

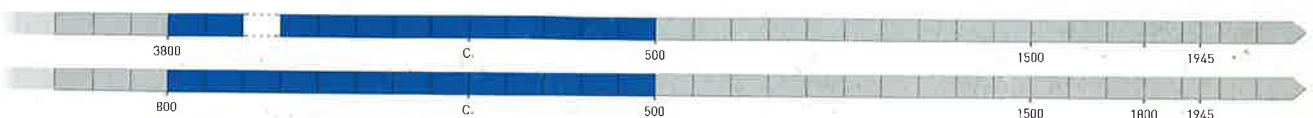
Als het niet te druk is op de markt, kan ik even met mijn vriendinnetjes rondlopen. Soms spelen we met onze **zelfgemaakte poppen**. En eens om de zoveel weken trekken we met z'n allen naar de **arena**. Daar kijken we naar de **gladiatoren**. Eigenlijk ben ik best wel bang tijdens zo'n bloederig gevecht.

het Colosseum zoals het er nu uitziet

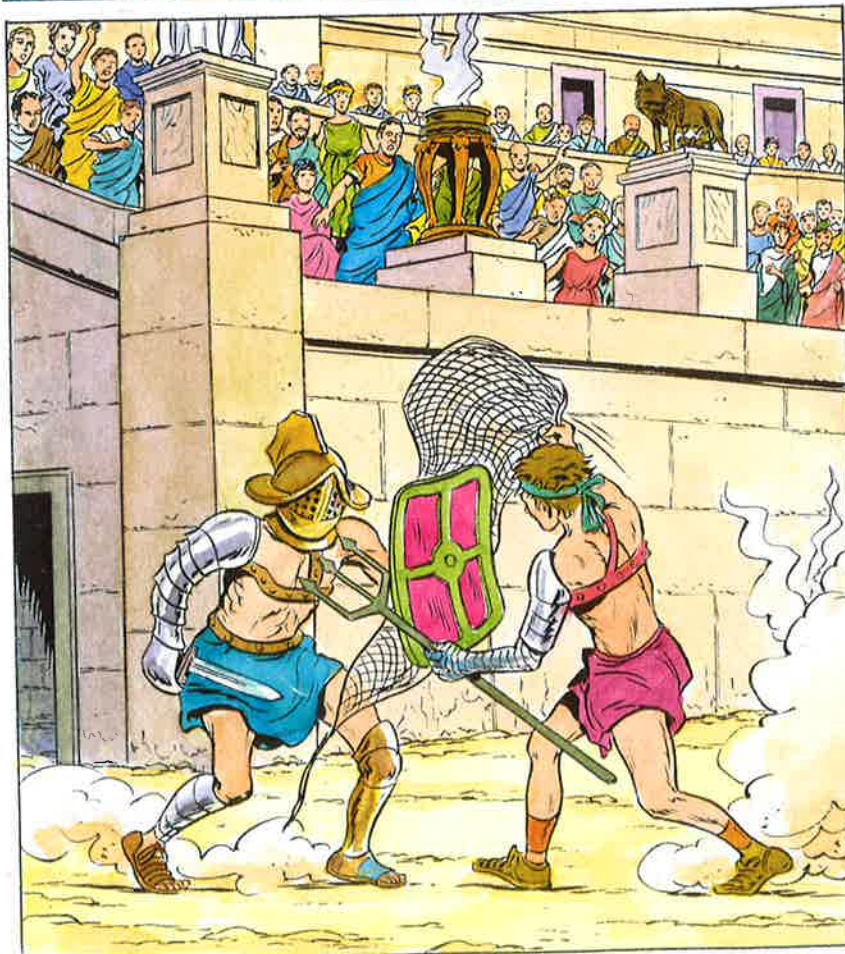
Wist je dat ...

- > de opening van het Colosseum 100 dagen heeft geduurd?
- > er ook zeegevechten werden gehouden? Men kon de arena laten vollopen met water.
- > er plaats was voor 50 000 bezoekers?

Les 3 Met Cornelius naar school

Oudheid (van 3800 v. C. tot 500) / de tijd van Grieken en Romeinen (van 800 v. C. tot 500)

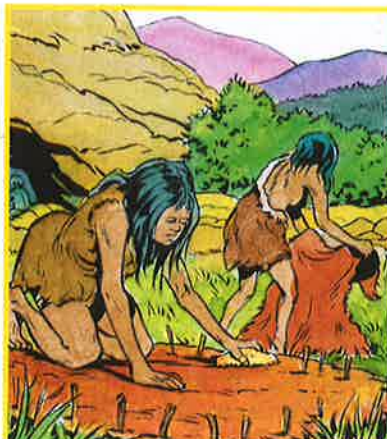

Sterke Beer vertelt ...

Ons leven is heel hard werken. Doen we dat niet, dan kunnen we niet overleven.

De **mannen** gaan altijd op **jacht**. Het is een **gevaarlijke klus** om wilde dieren te doden met een speer.

Onze **moeders** maken van de **dierenhuiden kleding** en **schoeisel**.

Ook wij moeten vaak meehelpen. We **zoeken** naar **vruchten, noten** en eetbare **wortels**.

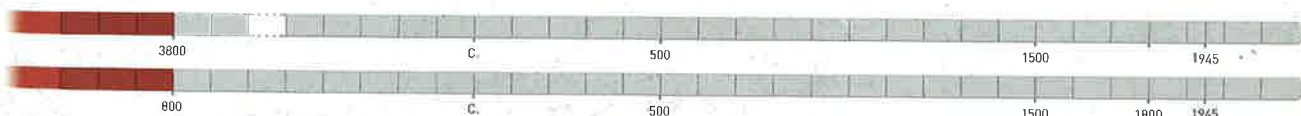

Gelukkig is er af en toe wel eens tijd voor een beetje **ontspanning**. Zo **zwem** ik graag met mijn vrienden in een riviertje. Of we **spelen** een gevaarlijke **jacht na**. Dan maken we met takken kleine speren en doen we alsof we een mammoet vangen!

Maar mijn leukste moment is zeker en vast wanneer we rond het **kampvuur** zitten. Dan luisteren we naar de **magische verhalen** van de oude mannen. Die zijn echt spannend!

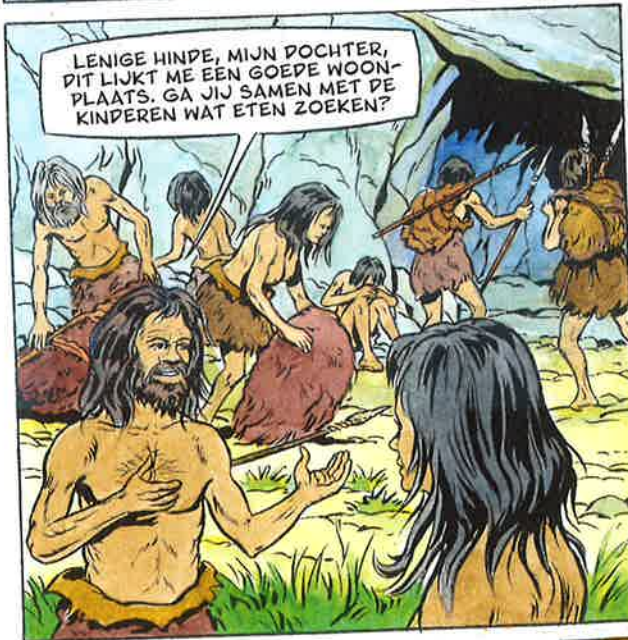
We maken ook prachtige **grotschilderingen**. Meestal schilderen we **taferelen uit de jacht**. We tekenen met een hard stuk **steen** of met **houtskool**. De kleuren zoeken we in de **natuur**. Zo gebruiken we oker, een soort klei. Daarmee kunnen we rood en geel schilderen. De **kleurstoffen mengen** we met bloed, urine, dierenvet of plantensap. Op die manier krijgen we een mengsel dat lijkt op verf. **Verven** doen we dan met onze **vingers** of met een **verfkwast** gemaakt van dierenharen.

in de grotten van Lascaux

Les 2 Hoe Sterke Beer en Lenige Hinde overleven

Prehistorie (tot ongeveer 3800 v. C.) / de oudste tijden (tot ongeveer 800 v. C.)

Nieuwe Tijden (deel 1) / de tijd van vorsten en ontdekkingen

1500 tot 1800

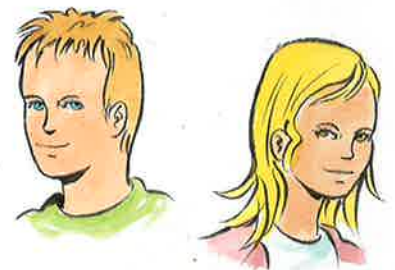
Hallo daar, wij zijn **Willem en Grietje**. Het liefst lopen wij rond in de haven, want daar komen de grote **ontdekkingschepen** aan. We snuffelen graag rond en zoeken naar al die **mooie nieuwe dingen**. We ruiken aan die speciale **specerijen, koffiebonen, mooie stoffen** ... We hebben zelfs al eens een volledig zwarte man gezien. Meestal **helpen** we onze ouders thuis op het **land** of in de **weverij**. Soms, als er tijd is, gaan we naar de **zondagsschool** om er te leren. De klas zit echter bomvol!

Nieuwe Tijden (deel 2) / de tijd van de volkeren

1800 tot 1945

Ken je mij ook nog? Ik ben **Celina**. Het leven hier is **niet zo prettig**. Wij wonen met ons allemaal in een **piepklein huisje**. Een straat met zulke kleine huisjes heet een **beluik**. **Elke dag werk ik twaalf tot vijftien uur** per dag. Dat moet wel, anders kunnen we niet genoeg eten kopen.

Onze Tijd / de eigen tijd

1945 tot nu

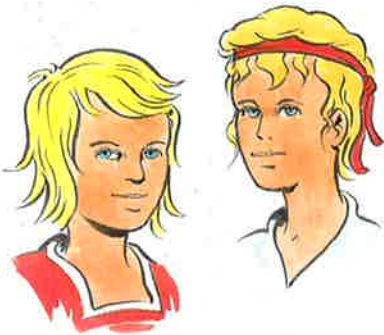
Hoi, wij zijn **Sander en Lotte**. Wij hebben eigenlijk best wel een druk leven. Naast naar school gaan hebben we nog veel **hobby's**! Ook zitten we graag aan onze **computer** om te **chatten**, te **surfen** en te **e-mailen**. Met onze **gsm's** sturen we berichtjes naar elkaar.

Prehistorie / de oudste tijden

tot 3800 v. C. / tot 800 v. C.

Hallo, ik ben **Sterke Beer**. Wij moeten altijd lang zoeken naar een geschikte woonplaats. Meestal wonen we een tijdje in een **grot** of een **tent** gemaakt van dierenhuiden. Ik help elke dag mijn ouders om **eten te zoeken**. De mannen gaan op **jacht** en de vrouwen en kinderen zoeken naar **eetbare vruchten en wortels**.

Oudheid / de tijd van Grieken en Romeinen

800 v. C. tot 500

Hoi, ken je me nog? Ik ben **Cornelius** en woon samen met mijn familie in een **villa** in Rome. Elke dag krijg ik **les** van mijn **Griekse leraar**. We hebben veel **slaven** die goed voor ons zorgen. Zo hebben we **veel vrije tijd**.

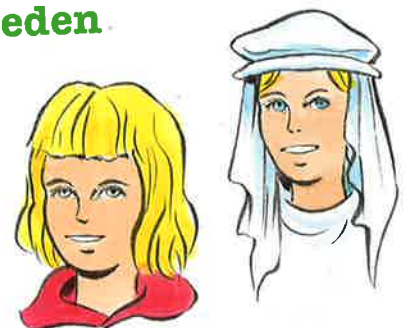
Hallo daar, ik ben **Aurelia**, helaas heb ik niet zo veel tijd om te spelen. Ik moet mijn **moeder elke dag helpen** op de **markt**. En ons huis is ook een pak kleiner dan dat van Cornelius. Wij wonen in een **huurkazerne**!

Middeleeuwen / de tijd van burchten en steden

500 tot 1500

Mijn naam is **Arnaud**. Elke dag **help** ik mijn vader **op het land**. Dat is zeker nodig, want wij moeten een **deel van onze oogst** afgeven **aan de kasteelheer**. In ruil mogen wij **bescherming** zoeken in zijn burcht als het oorlog is. Soms moeten we ook **helpen op het kasteel**.

Ik ben **Margaretha** en ik ben de dochter van de **kasteelheer**. In onze **burcht** is er altijd wel iets te beleven. Ik heb daar ook veel vriendinnetjes om rond te lopen in het **kasteel**. Maar helaas moet ik volgende zomer **trouwen met een rijke vorst** die ik helemaal niet ken!